

Edward Hopper. *Compartment C, cotxe 193*, 1938. Oli sobre tela, Armonk (Nova York), col·lecció IBM Corporation.

SOBRE EL LLIBRE *EDWARD HOPPER*, D'ERNEST FARRÉS

MÀRIUS SAMPERE

Si el llibre que presentem¹ és el resultat o, per ser més exactes, el producte d'una reencarnació (cosa sempre molt benvinguda en el nostre món estricte), no seré pas jo qui en desconfiï, d'aquesta bondat: jo més aviat sóc partidari i devot dels efectes especials paranormals, sien lluminosos o ombrívols, i de llurs conseqüències físiques o psíquiques. Perquè sempre m'han seduït els misteris, més que res perquè no existeixen... i això els fa més reals. Per això també admeto de bon grat que el poemari sigui, com insinua el mateix autor, un seguit de consignes donades pel pintor, el difunt Edward Hopper, al poeta, el nostre Ernest Farrés, constituït en el vident, en l'ésser privilegiat en tant que elegit per a les confidències sobrenaturals.

Per tant, m'ho crec, ho accepto i trobo lògica aquesta obscura relació. Al capdavall, la poesia és un transvasament d'esperits, un intercanvi de valors entre dues ments que saben, que discuteixen, que rivalitzen i que, finalment, pacten. I que convenen una delegació de poders en un tercer, el perfecte desconegut: qui és?, com es diu? Perquè, si segons el primer poema del llibre, Goethe es reencarnà en Kafka i Hopper en el mateix Ernest

Farrés —ell ho confessa impúdicament, i això l'honora—, aquest plantejament sil·logístic ens porta a la inefable acceptació de l'absurd, i jo sóc l'afortunat que participa d'aquesta conjunció no tan excepcional com meravellosa.

Més enllà d'aquest preàmbul obligat, vull fer justícia aclarint que l'Ernest Farrés —no sé si ingenu o il·lús, o il·lusionista, com li cal a tot poeta autèntic—, ens presenta cinquanta poemes sense més suport ni garantia que unes altres cinquanta pintures d'Edward Hopper. I no s'hi val; això no és cert. I no ho és perquè se'm fa difícil, molt difícil, admetre que cap expressió o manifestació artística sigui subsidiària d'una altra obra singular. No pot ser: fóra una dependència imaginària. Car és impossible que l'una faci l'altra, atès que totes dues comencen i acaben en llurs realitats manifestes, dintre dels seus límits propis.

En el nostre cas, jo més aviat penso que el pintor és un pretext per al poeta; només l'utilitza. El pintor ha seguit el seu camí i s'ha extingit a l'horitzó. El poeta, per la seva banda, ha reunit els seus genis assessors i ha creat un món: un poemari. L'un i l'altre han actuat amb total independència, però s'han unit i inclòs en un efecte especial. Ara bé, el resultat no és màgic ni nebulós. El llibre presenta una poesia que vol ser clara, intel·ligible, fins i tot descriptiva. Realista, profana, a estones lineal, no pot eludir, però, el seu origen espectral, tant pel que fa a l'evocació d'uns colors antecedents, com a l'actualització d'uns volums geomètrics.

1. Aquesta és la transcripció del text llegit en la presentació del llibre de l'igualadí Ernest Farrés *Edward Hopper. Cinquanta poemes sobre la seva obra pictòrica* (Barcelona: Viena Edicions, 2006), que va tenir lloc a Cal Ble d'Igualada el dia 13 de maig de 2006.

La veritable actitud, però, del nostre poeta, es palesa al final del llibre, quan diu, sense embuts, que el do de la farsa

Ensarronar

*és l'autèntic art, la fórmula perfecta
per exhortar els fills-de-sa-mare a aplaudir-te.*²

Abans, però, els poeta ja ens havia advertit de la decoloració de les coses, en escriure, en un dels millors moments del llibre:

*Com l'esqueix d'un record d'una vida passada,
una altra fantasia que em sotraga la ment
és aquella en què em reconec en vetlla
dins una gran casa victoriana
buida, feréstega, fantasmagòrica,
sense delir-me pel que no tindré,
però desvinculat del món, suprem exemple
del candor primigeni.*³

Tot i que hi ha un fragment més definitori, més concret, quan el poeta se situa alhora en dos terrenys que paradoxalment, es complementen. Diu:

*Vinc de la ciutat-rebombori i caic
daltabaix del cinema-abisme.(...)
La misantròpica reclusió,
en un avenc vistós però irreal.
L'anonimat que ens transfigura en ombres.*⁴

Aquests fragments embastats són més que suficients per fermar l'anàlisi; a partir d'aquí ja ho tinc tot clar. Poeta i pintor coincideixen, per separat, en la proposició d'una realitat que té més d'espectacle que d'existència, que es fonamenta en una atenció subjectiva i no en una experiència empírica. Perquè en un altre indret del llibre, que

és com dir en un altre indret de la Terra, l'Ernest Farrés, potser al·ludint a la fatalitat o a l'atzar, potser referint-se a l'amor, jo no ho sé, declara, pragmàtic, ben lúcid, que

*Ser dos reporta el doble d'alegries.
Ser dos implica el doble de despeses.(...)
Ser dos
té el "problema afegit" de no ser quatre.*⁵

Es tracta, doncs, amics, d'un poemari madur, plàstic, dens i tens, analític i suggerent. I d'un poeta, per tant, rotundament ell i també pintor, autor —com aquell de qui parla— immers en les formes i els colors de les visions.

MÀRIUS SAMPERE I PASSARELL (Barcelona, 1928) és un poeta que no va començar a publicar la seva obra fins a final dels anys seixanta amb *L'home i el límit* (1968), que va guanyar el Carles Riba l'any 1963. Durant les dècades dels setanta i els vuitanta va guanyar diversos guardons com el Recull-Maria Ribas i Carreras de poesia o el Miquel de Palol, de Girona. Durant els noranta i principi del 2000 ha rebut el reconeixement del públic i de les institucions a la seva trajectòria amb premis com el que atorga la Institució de les Lletres Catalanes o el Serra d'Or de la crítica pel poemari *Subllum*. El seu darrer llibre és *Ens trobarem a fora* (2006).

2. "Two comedians, 1965", p. 83.

3. "House by the railroad, 1925", p. 14.

4. "New York movie, 1939", p. 45.

5. "Summer evening, 1947", p. 56

Edward Hopper. *Autoretrat*, 1925-1930. Oli sobre tela. Nova York, Collection of Whitney Museum of American Art, Josephine N. Hopper